

Sak til landsmøte:

Faggruppenes demokratiske rettigheter i Norsk Sykepleierforbund

Historikk

Forbundsstyret anmodet våren 2014 Sentralt fagforum om å drøfte ressursutnyttelsen, organiseringen og arbeidsformen i Sentralt fagforum. Arbeidet ble organisert som et prosjekt. Tidsrammen for planlegging og gjennomføring av prosjektet er fram til Landsmøtet i Norsk Sykepleierforbund (NSF), høsten 2019.

I 2016 ble det sendt ut en spørreundersøkelse til 19 482 faggruppedlemmer. Responsen fra denne danner kunnskapsgrunnlaget for videre arbeid i prosjektet. Svarene i undersøkelsen ble oppfattet som representativt for faggruppenes syn med en svarprosent på 35,9.

Svarene i undersøkelsen er kategorisert og analysert, og funnene er oppsummert i «*Delrapport 1: Resultater etter datainnsamling/spørreundersøkelse*». I mai/juni 2016 ble det gjennomført tre fokusgruppeintervju med faggruppeledere eller faggruppeleders stedfortreder, for å utdype funnene i spørreundersøkelsen etter gjennomgang av delrapport 1 i faggruppestyrene. Sammenfatning av intervjuene er presentert i; «*Delrapport 2: Oppsummering av fokusgruppeintervju med faggruppelederne*»

I dette arbeidet ble det avdekket at mange faggruppedlemmer, spesielt styremedlemmer i faggruppene, opplever at faggruppene er «på siden» av NSF og ikke en del av en helhet. Flere gir uttrykk for en opplevelse av at deler av organisasjonen også ser slik på faggruppene. Både i fritekst i spørreundersøkelsen, i fokusgruppeintervju og i debatter i Sentralt fagforum blir det uttrykt at faggruppene ikke føler seg tilstrekkelig verdsatte i andre deler av NSF. Det er bekymringsverdig at mange aktive faggruppedlemmer opplever det slik.

Demokratiske påvirkningsmuligheter har vært mye diskutert i prosjektperioden, og har vært et stadig tilbakevendende tema. Faggruppene er representert i flere av de organisasjonsledd der vedtak fattes, men ikke med stemmerett. At faggruppene ikke har stemmerett i NSF gir en opplevelse av å ikke være tilstrekkelig integrert i organisasjonen.

Dagens situasjon

Faggruppene er organisert som egne organisasjoner, med egne organisasjonsnummer, men er knyttet til NSF gjennom egne vedtekter og NSF's vedtekter. Alle faggrupper har et landsstyre og i tillegg har mange av faggruppene fylkesvise lokalgrupper med lokale styrer.

I fylkene blir lokale faggruppeledere og faggruppenes fylkeskontakter (for de faggrupper som ikke har lokalgruppe i fylket) årlig invitert til lokal fagpolitisk konferanse. Her velger de lokale faggruppelederne en felles representant på fritt grunnlag blant lokale faggruppedlemmer til å representere faggruppene i fylkestyret. Faggrupperepresentanten har forslags- og uttalerett i fylkestyret, men ikke stemmerett.

I forbundsstyret er faggruppene representert ved leder i Sentralt fagforum. Sentralt fagforum består av lederne i alle faggruppene, og har ett møte i halvåret. I siste møte før landsmøtet velger Sentralt fagforum sin leder, og denne innehar vervet i fire år. Leder av Sentralt fagforum har forslags- og uttalerett i forbundsstyret, men ikke stemmerett.

I mer uformelle møter der dag-til-dag beslutninger tas, kan det være tilfeldig om sentralt fagforum er representert. Dette kan være en del av grunnen til at faggruppens ekspertise ikke blir tatt med i tilstrekkelig grad i utviklingen av strategier, systematisk arbeid, og fagkompetanse i NSF's fag- og helsepolitiske prioriteringer.

På Landsmøtet er alle faggruppeledere innkalt med forslags- og uttalerett, men ikke stemmerett. Både avtroppende og påtroppende leder av Sentralt fagforum har forslags- og uttalerett på landsmøtet, men ikke stemmerett.

Utfordringer i saken

For å kunne være medlem av en faggruppe så må man være medlem av NSF. Medlemmer av NSF kan nomineres til valg og velges som for eksempel fylkesstyremedlem, eller som delegat til landsmøtet. Dersom faggrupperepresentanter på ulike nivåer får stemmerett vil det gi faggruppemedlemmer en større mulighet til verv enn NSF-medlemmer, som ikke er engasjert i en faggruppe.

I praksis ser vi at engasjerte faggruppemedlemmer er tydelig underrepresentert i NSF's demokratiske valgte organer. Faggrupperepresentanter som stiller til valg i fylkesmøter har ofte problemer med å nå opp. De fleste som er til stede på disse møtene er tillitsvalgte som kjenner hverandre, men som ikke nødvendigvis kjenner til de som er aktivt engasjert i faggruppearbeid. Samtidig som erfarne og engasjerte faggruppemedlemmer ikke kjenner til hvordan tillitsvalgtapparatet fungerer. Det kan derfor være utfordrende for engasjerte faggruppemedlemmer å påvirke demokratiske prosesser innad i NSF.

Faggrupperepresentantene i fylkene

Våren 2016 sendte Sentralt fagforum ut en henvendelse til alle fylkesledere:

Vi er interessert i å få vite hva dere som fylkesledere tenker om faggrupperepresentantens rolle. Hva ligger i den? Hva burde ligge i det vervet? Hva kan vi (både Sentralt fagforum og NSF generelt) gjøre for å styrke og støtte dem som har dette vervet?

Gjentatte purringer resulterte i ganske samstemte svar fra seks fylker:

- Rollen oppfattes som utfordrende og udefinert
- Krever mye av faggrupperepresentanten
- Berikende for fylkesstyret
- Faggrupperepresentanten er et bindeledd mellom fylkesstyret og faggruppene
- Bidrar til at sammenhengen mellom det interessepolitiske, det samfunnspolitiske og det fagpolitiske blir tydeligere

Flere kommenterte at de opplevde faggrupperepresentanten som et fullverdig medlem av fylkesstyret, og at de gjerne hadde sett at vedkommende hadde stemmerett.

En av fylkeslederne skrev:

«Lokalt har vi som oppgave å styrke «vår» faggrupperepresentant, men det er viktig at også det sentrale leddet skaper en arena for å utvikle dem. De jobber ofte med en «tung materie»; entusiastiske fagpersoner uten frikjøp som ønsker å bruke sin tid på sine kolleger for å utvikle sin del av faget.»

Høsten 2016 inviterte leder av Sentralt fagforum alle faggrupperepresentantene i fylkene til felles samling. På samlingen kom det frem at flere har hatt problemer med å få permisjon fra sin arbeidsgiver for å dra på fylkesstyremøter fordi de er valgt inn i fylkesstyret med forslags- og uttalerett, men uten stemmerett. Arbeidsgiver oppfattet dem ikke som et fullverdig fylkesstyremedlem, men heller som en observatør. Manglende permisjonsrettigheter er selvsagt utfordrende for den enkelte, men et problem for fylkesstyret som ikke har en forutsigbarhet rundt faggrupperepresentantens deltagelse i fylkesstyremøtene.

Representasjon i forbundsstyret

Leder av Sentralt fagforum er valgt av faggruppelederne i et 100 % politisk frikjøpt verv og representerer Sentralt fagforum og faggruppemedlemmene med forslags- og uttalerett i forbundsstyret, men har ikke stemmerett.

Landsmøtedelegater

Faggruppeledere innkalles til landsmøtet med forslags- og uttalerett, men ikke stemmerett. Mange har vansker med å få permisjon, da de ikke er delegater på lik linje med de valgte fylkesdelegatene. Faggruppelederens nettverk i landsmøtesalen begrenser seg ofte til de av delegatene som er engasjerte faggruppemedlemmer. Mange faggrupper har i forkant av dette landsmøte gjort en stor innsats for å få flest mulig faggruppemedlemmer valgt inn i delegasjonene. Andelen engasjerte faggruppemedlemmer i landsmøtedelegasjonene er allikevel ikke representativt for antallet faggruppemedlemmer i NSF. Det kan synes som om faglig engasjement ikke har like stor betydning som engasjement innen interessepolitikk, da faggruppene opplever å ikke ha den samme politiske innflytelsen innad i NSF.

Tidligere føringer fra landsmøtet

På Landsmøtet 2015 ble følgende vedtatt som et viktig element for å nå målet under innsatsområde 5:

«Hensiktsmessig integrering av faggrupper og strategisk satsning på sykepleieledere for å styrke og utnytte organisasjonens samlede kompetanse og slagkraft»

Faggruppene har gjennom ordningen med koordinatorene oppnådd økt deltakelse i prosjekter og innsatsområder. Forventningene hos faggruppene er likevel ikke innfridd, da faggruppene ikke opplever seg tilstrekkelig inkludert. Det er flere konkrete eksempler på dette:

- Faggruppene arrangerer et sted mellom 170 og 200 arrangementer i året, og mange av disse har mellom 100 og 800 deltakere. Faggruppene utelates allikevel når det etableres en ordning med konferansestøtte til fylkene.
- Faggruppene er ikke hensyntatt i OU-prosjektet. Sentralt fagforum ber om å være representert i styringsgruppen, men får det ikke. Sentralt fagforum leverer høringsvar, men innspill blir ikke tatt til følge. Dette på tross av at resultatet av OU-prosjektet direkte vil berøre alle faggrupper som har lokale grupper og lokal aktivitet i fylkene. Antallet faggrupperepresentanter i fylkesstyrene vil med alle foreslåtte modeller, bortsett fra eksisterende, reduseres.
- Digitale løsninger som velges for NSF er ofte ikke tilpasset faggruppene. Kursrom er et eksempel på dette.
- NSF deltar aktivt på viktige samfunnsarenaer, som Arendalsuka. NSF tar ikke aktivt i bruk faggruppene som samarbeidspartnere i planlegging og gjennomføring av aktiviteter og politiske utspill i tilknytning til Arendalsuka.

Konklusjon

Faggruppene opplever det utfordrende å bli sett og hørt i NSF på en god nok måte. Faggruppene har få møteplasser med andre deler av NSF, og har ikke stemmerett i noen av NSF's styrende organer utenfor faggruppene. Dette forsterkes av at de som har verv i faggruppene ikke er omfattet i hovedavtalen slik at de ikke har noen rettigheter til permisjon, verken lønnet eller ulønnet, fra sitt arbeidsted for å utføre fagpolitisk arbeid.

Sentralt fagforum håper landsmøtet tar inn over seg disse utfordringene og vil være med på å løse disse.

Faggruppene ønsker å være aktive og gode bidragsytere i alle NSF's organer, og ønsker i større grad å bli inkludert i NSF. Faggruppens betydning vil øke i organisasjonen, dersom faggruppens representanter blir gitt stemmerett på de nivå de i dag er representert med forslags- og uttalerett.

Forslag til vedtak:

1. Faggrupperepresentanten i fylkesstyret skal i tillegg til forslags- og uttalerett også ha stemmerett i fylkesstyret.
2. Leder av Sentralt fagforum skal i tillegg til forslags- og uttalerett også ha stemmerett i forbundsstyret.
3. Sentralt fagforum velger 8 delegater og 4 varadelegater blant faggruppene på Sentralt fagforumsmøte før et landsmøte. Faggruppedelegatene har i tillegg til faggruppeneleddernes forslags- og uttalerett, også stemmerett (Dette utgjør ca. 5% av alle landsmøtedelegatene).
4. Overnevnte punkter innarbeides i vedtektene
5. Forhandlingsavdelingen bes arbeide for at styremedlemmer i faggruppene inkluderes i hovedavtalens avtalepunkt om permisjon for å drive fagforeningsarbeid, på lik linje med tillitsvalgte.